

казкових героїв, біля новорічної ялинки утворюють широке коло, налагоджують безпосередній контакт з дітьми, грають в різні ігри, проводять конкурси, святкові змагання, розважаючи публіку в гумористичній формі.

Ефективність застосування таких форм роботи з дітьми обґрунтовується тим, що для використання арт-терапевтичних технологій не доводиться відводити спеціальне місце і час. Натомість арт-терапевтичні технології є органічним складовим компонентом вистав у ляльковому театрі. Вплив на дитячу свідомість відбувається невимушено, безпосередньо перед виставою або під час неї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лебедева Л. Д. Арт-терапия в педагогіці / Л. Д. Лебедева // Педагогіка. – 2000. – № 9. – С. 27–34.
2. Сорока О. В. Арт-терапия як засіб корекції важковиховуваності молодших школярів – вихованців притулку для неповнолітніх / О. В. Сорока // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: педагогіка. – 2011. – № 4. – С. 177–183.

Н. М. Горішна

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
nadiahorishna@yahoo.com*

МОТИВАЦІЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: СУТНІСТЬ І МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ У СОЦІАЛЬНІ РОБОТІ

Консультація як процес надання допомоги людям, яким не властиві клінічні порушення, але які мають потребу в отриманні професійної підтримки і допомоги у вирішенні проблем і прийнятті рішень, є складовим елементом багатьох професій, у тому числі й соціальної роботи. Найчастіше потреба у консультативній допомозі соціального працівника виникає у ситуаціях, що викликають соціальну дезадаптацію індивіда, таких, наприклад, як безробіття, хвороба, ризикована або девіантна поведінка тощо. Часто шлях до вирішення проблем клієнтів пролягає через зміну їх поведінки. У таких ситуаціях доцільним є використання мотиваційного консультування.

Результати аналізу наукової літератури з проблеми дослідження свідчать, що наукові праці зарубіжних дослідників розкривають теоретичні засади мотиваційного консультування (В. Міллер, С. Роллік, Дж. Хеттем, Дж. Стіл), його ефективність у роботі з алко- та наркозалежними клієнтами (В. Міллер, Дж. Седен, В. Сандерс, К. Вілкінсон, М. Філіпс, А. Скотс, Дж. Шмітд, Х. Родз, Дж. Грабовські), у медичних закладах (Е. Бріт, С. Гадсон, Н. Блемрід). На жаль, на сьогодні не існує серйозних

зарубіжних та вітчизняних досліджень, присвячених використанню мотиваційного консультування у соціальній роботі з різними категоріями клієнтів.

Метою статті є визначення сутності мотиваційного консультування та виокремлення категорій клієнтів соціальної роботи, для вирішення проблем яких воно може використовуватись.

Концепція мотиваційного консультування була розроблена на основі досвіду лікування алкоголізму і вперше описана В.Міллером у 1983 році. Розробниками теоретичних засад та методичних підходів до мотиваційного консультування були В. Міллер та С. Роллік [4, с. 305], які визначали його як клієнт-центрований підхід у консультуванні, спрямований на підготовку клієнта до змін шляхом виявлення та подолання його амбівалентності. Мотиваційне консультування розглядають також як метод консультування та стратегію втручання у вирішенні проблем, пов'язаних із стилем життя і захворюваннями [4, с. 305]; особливу техніку консультування, при використанні якої консультант виступає помічником клієнта у процесі зміни його поведінки, виражаючи прийняття клієнта та уникаючи суперечок і переконань [3, с. 41].

Метою мотиваційного консультування є допомога клієнту змінити поведінку та відмовитись від дій, які піддають ризику його здоров'я та благополуччя. Під час такого консультування фахівець заохочує клієнта проаналізувати власні думки, почуття, які призводять до ризикованої поведінки, прийняти самостійне рішення щодо необхідних змін [2, с. 81].

Ключовими для розуміння сутності мотиваційного консультування є наступні положення: мотиваційне консультування є одночасно сукупністю технік і стилем консультування; воно передбачає визначення та мобілізацію внутрішніх цінностей і цілей клієнта для стимулювання зміни його поведінки; імпульс до змін повинен виходити із власних мотивів клієнта, а не нав'язуватись ззовні; мотиваційне консультування спрямоване на виявлення, уточнення та подолання амбівалентності та аналіз переваг і недоліків нової моделі поведінки; готовність до змін є не особистісною якістю клієнта, а результатом міжособистісного спілкування; опір клієнта є сигналом для зміни стратегії мотивації; віра в здатність клієнта змінитися та його наснаження є важливими для досягнення позитивних результатів; усі рішення повинні прийматися клієнтом.

Набільш простою модифікацією мотиваційного консультування є методика «Відкриті запитання Міллера». Для виявлення амбівалентності у мисленні і поведінці клієнта та спрямування його роздумів у бік прийняття конструктивного рішення консультант послідовно ставить клієнту наступні запитання:

1. Як Ви опинилися в ситуації, що склалася?
2. Які «плюси» Ви бачите в цій ситуації зараз?
3. Які «мінуси» виникли у Вас у зв'язку з даною ситуацією?
4. Що заважає Вам змінити ситуацію, якщо «мінусів» більше, ніж «плюсів»?
5. Яким Ви бачите своє майбутнє?
6. Що Ви самі готові зробити для зміни своєї ситуації на краще?

Вона використовується у випадках, коли: клієнту потрібно продемонструвати переваги і недоліки його становища; якщо ситуація, у якій він опинився, здається йому безвихідною; клієнт не бажає змінюватися, хоча існує загроза для його здоров'я і безпеки або ж його оточення; на проведення мотиваційного інтерв'ю мало часу; консультант є новачком [1, с. 71].

Мотиваційне консультування володіє значним потенціалом для попередження і подолання соціальних проблем клієнтів, поведінка яких містить ті чи інші форми ризиків: вживання психоактивних речовин, заподіяння фізичного ушкодження собі або іншим, вчинення правопорушень і злочинів, безладні і незахищені статеві контакти, захоплення екстремальними видами розваг тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ведення випадку в роботі з засудженими фахівців служби пробації. Методичні рекомендації. МБФ «Міжнародний альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 134 с.
2. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. – К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 256 с.
3. Храпаль А. Мотивационное интервьюирование лиц, употребляющих инъекционные наркотики. пособие для социальных работников программ профилактики ВИЧ/СПИД. Киев: «СПИД Фонд Восток-Запад», 2004. – 108 с.
4. Rubak S. et al. Motivational interviewing: a systematic review and meta-analysis // Br J Gen Pract. – 2005. – Т. 55. – №. 513. – С. 305-312.

А. І. Дембровська

магістрантка 1 курсу

спеціальності «Соціальна робота»

*Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,*

Науковий керівник –

доктор педагогічних наук, професор

Н. С. Олексюк

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖІНОК, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ ПОКАРАННЯ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛИ

Однією з найбільш гострих соціальних проблем у сучасному суспільстві є злочинність. Злочинність – це історично мінливе, соціальне явище, система передбачених кримінальними законами діянь, що вчинюються на певній території або серед членів певних соціальних груп упродовж певного проміжку часу. Згідно даних прес-служби Державної служби статистики, в Україні з року в рік зростає не лише кількість злочинів, але і їх жорстокість, важкість та цинічність. Так, в період із січня по червень 2017 року в Україні було зафіксовано 317 633 злочини (за аналогічний